

Spoedig na de inzet

De lieve lente keert en schynt op nieuw het leven

Aan bloempje, aan grasje, aan de aarde en aan myn ziel te geven
voert de dichter ons buiten de stad, naar een plekje aan de Maas waar hij op een bank van zoden (typisch 18de-eeuws attribuut!) pleegt te lezen en te genieten van de natuur. Het is ochtend en heel stil, en in zijn eenzaamheid denkt hij met tranen aan de geliefde, van wie hij gescheiden is door 't vooroordeel, doof voor reên'. Dit heeft betrekking op de liefvallige dochter van de toneelspeler Simon Revier; eerst na veel huiselijke moeilijkheden zou het huwelijk in 1800 gesloten worden, doch voorjaar '99 zoekt de dichter zijn troost nog in de natuur. De ochtend gaat voorbij, hij denkt met weemoed aan de mooie kostschooljaren te Elten – het beeld zal hem zijn leven lang bijblijven –, maar ook het Maaslandschap brengt hem tot vervoering. Het middaguur breekt aan, en hij krijgt lust om naar de overkant te roeien.

Een nyyre en gulle boer, voldoende aan myn begeeren,

Stiert straks den boot van 't land en doet dien stroomwaarts keeren.

Ik word met zagten vaart langs 't vlakke nat gevoerd...

Daar, temidden van boomgaarden, boerderijen en weiden met bijbehorend vee sluimert hij in en droomt hij de pastorale droom; Morfeus, Ceres, Pomona en veldgoden komen eraan te pas; ook de onweersbui, want al was Beethovens Zesde nog niet geschreven, het motief was bekend. Het gedicht eindigt natuurlijk met een voorkeur voor het veld boven de stad, waarheen hij voorlopig niet wil terugkeren.

Zijn natuurliefde was inderdaad echt, doch het was zijn noodlot dat hij het grootste deel van zijn dagen tussen de verfvaten in de Wijnstraat moest doorbrengen en zich door de drukte zelden een uitstapje kon veroorloven. De dichtkunst bood hem dus enig solaaas.

Wel werd de voordracht een succes, maar of het nu kunstenaarsnaijver dan wel gegronde kritiek was, twee weken later werd er roet in het eten gegooid. De arts en lokale dichterlijke beroemdheid Nicolaas van der Hulst (1757–1834) vond het geval blijkbaar te oppervlakkig en bepleitte een wijsgeriger dichtkunst; weer een week later antwoordde Tollens in zijn tweede lezing. Hij was kennelijk gegriefd en hij toonde hierbij een eigenschap waarvan hij